

Vaiko teisių gynėjai susiduria su įvairiai susiklosčiusiais jaunuolių tarpusavio santykiais. Būna, kad paauglys labai stengiasi prisitaikyti prie sužavėjusio asmens ir keičiasi į gerąją pusę. Neišvengiama ir skaudžių nutikimų – pirmųjų stirpių jausmų vedini jaunuoliai bėga iš namų, įklimpsta į priklausomybes. Savo istorijomis sutiko pasidalyti patys paaugliai (vardai pakeisti). Šias istorijas komentuoja psichologė Giedrė Starkevičiūtė ir pataria tėvams, kaip elgtis su pirmą kartą išimylinčiais jų vaikais.

Karantinas - nemenas išbandymas puoselėjantiems šiltus jausmus

Dabar, kai iki minimumo apribota galimybė bendrauti gyvai dėl viruso plitimo, atsiskyrimas itin sunkus pirmuosius stiprius jausmus išgyvenantiems jauniems žmonėms.

Psichologai teigia, kad vienas sudėtingiausių asmenybės raidos etapų – paauglystė, kai keičiasi kūnas, žaižaruoja emocijos ir išplieskia jausmai, yra jautrus visai šeimai.

Atsakinga artimųjų elgsena gali apsaugoti nuo gyvenimo lūžių, išmokyti nesėkmės priimti kaip patirtį, o gražius santykius puoselėti. Tokiu laikotarpiu taip pat pasimato, ar tarp vaiko ir tėvų iki tol buvo sukurtas tvirtas ryšys ir laiku padėtas pagrindas teisingiems pasirinkimams.

Įveikti nusivylimą mylimuoju gimnazistei padeda psichologė

“Mano vaikystėje buvo daug taisyklių, įsipareigojimų. Viską lyg ir dariau savo noru. Atrodo, kad jaučiausi laiminga. Nežinau, kaip paaikškinti, bet kai įkopiau į paauglystę ir susipažinau su juo, tas jausmas su vyresniu, patyrusiu draugu, buvo stipresnis už viską. Patiko jaustis suaugusia, jaučiausi ypatinga”, – beveik septynis mėnesius trukusią būseną prisimena Kauno rajone gyvenanti Viltė.

Viltės paaugliško maišto periodas sutapo su internetine pažintimi. Mergina atvira: būtent gyvenimu be ribų ir be taisyklių naujasis pažįstamas patraukė jos, tada šešiolikmetės, dėmesį. Vedina noro būti šalia ketveriais metais vyresnio vaikinio, Viltė ėmė praleidinėti pamokas, stiprėjo nesutarimai su mokytojais, tėvais. Pasak merginos, nuolatiniai aplinkinių priekaištai ją vertė vis labiau atsiriboti nuo šeimos, mokyklos.

“Išsiskirti iš naujų pažįstamų nenorėjau, todėl ėmiau rūkyti, paragavau alkoholio, “žolės”. Daug ką iš to laiko dabar noriu pamiršti, o labiausiai – momentą, kai supratau, kad vaikinai manimi tiesiog naudojasi. Tada pritrūko pinigų ir jis liepė parduotuvėje kažką pavogti, nes esu nepilnametė ir man “nieko nebus”. Supratau, kad tai yra riba ir jau noriu į savo namus,

savo lovą ir kad niekas nieko neklaustų”, – atvirai kalba neseniai 18-os sulaukusi gimnazistė.

Viltė grįžo į mokyklą, nuo pavasario lankosi pas psichologą. Tikisi, kad po karantino bus galimybė susitikti su psichologe gyvai. Pagalbos į specialistus kreipėsi ir Viltės tėvai. Jie, pasak merginos, nori suprasti, kaip bendrauti su į paauglystę įkopiančiu Viltės broliu, išvengti klaidų.

Mylimosios šeima tapo jaunuolio patarėjais

Marijampolės regione globos namuose gyvenantis Valius įsitikinęs, kad jausmai bendraamžei jį sustiprino ir pakeitė. Vaikinas juokauja, kad tai, kas nutiko, visų pirma netikėta jam pačiam, nes įsimylėjo „mokslukę“. Kadangi abu puikiai sutaria, karantino apribojimai jų laiko kartu nesumažino – jiedu bendrauja per atstumą, vienu metu klausosi tos pačios muzikos arba žiūri tą patį filmą.

„Aistė tokia, kad dėl jos viską padaryčiau. Patinka ir kaip jos tėvai su manimi elgiasi, jaučiuosi kitu žmogumi. Ilgai vengiau draugės tėvų, ypač mamos, bijojau, kad draus susitikinėti. Bet kai susipažinome, jie nėra nieko blogo pasakę, dažnai pataria. Net atrodo, kad ten mano namai“, – pakylėtai kalba paauglys.

Valius atvirauja, kad nuo mažens kėlė rūpesčių socialiniams darbuotojams, mokytojams: „Jau nuo 12 metų garsėjau kaip peštukas, vis bėgdavau iš globos namų“.

Berniukas anksti neteko tėvo (jis žuvo avarijoje), o mama, likusi viena su keturiais vaikais, neatlaikė užgriuvusių išbandymų, pradėjo girtauti. Į globos namus su sesutėmis Valius pateko septynerių. Dabar jam šešiolika.

Kauno apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus psichologė Giedrė Starkevičiūtė pataria, kaip elgtis, kai dukra arba sūnus pirmą kartą įsimyli:

• Nekelkite papildomo streso

Paauglystėje formuojasi tapatumas, vertybės, požiūris. Šis periodas dažnai lydimas stiprių išgyvenimų ir jausmų, jie paaugliui sukelia didelį stresą. Pasistenkite neapgalvotu elgesiu nesukelti jo dar daugiau. Stresas būna teigiamas, skatinantis tapti geresniu, keistis. Bet gali kilti ir iš konfliktų, nesusikalbėjimo šeimoje.

• Išlikite kritiškai poelgiams

Jei tėvai pastebėjo netinkamą paauglio elgesį (praleidžia pamokas, konfliktuoja su

mokytojais, laiku negrįžta į namus), svarbu suprasti tikrąją to priežastį. Niekas nepadės geriau, nei nuoširdus, pagarbus, pagrįstas pasitikėjimu ir šiluma pokalbis. Jeigu santykiai sudėtingi, tada patartina kreiptis psichologo pagalbos. Gali būti, jog dar iki paauglystės santykiai buvo pažeisti.

- **Venkite perdėtos kontrolės**

Jei paauglio elgesys tampa ypač pavojingu (psichoaktyvių medžiagų vartojimas, vagystės ir pan.) – reaguokite. Tačiau jeigu paauglys visą laiką ir dėmesį skiria savo susižavėjimo objektui ir keičiasi jo laisvalaikis, bendravimas su draugais, šeima – tame nieko netinkamo nėra. Įveikite savo nerimą dėl pamažu prarandamos įtakos augančiam vaikui.

- **Susipažinkite su savo vaiko mylimu žmogumi**

Būsime ramesni, kaip dukra arba sūnus leidžia laiką, jeigu pažinsite savo atžalos antrąją pusę. Ir paauglys jausis saugiau, jeigu tėvai draugą priims, palaikys. Tai padarykite net jeigu jūsų vaiko žavesio objektas jums nekelia ypatingo džiaugsmo. Pabandykite į pasaulį žvelgti ne iš savo patirties, bet jauno, emocingo, savęs ieškančio žmogaus akimis.

- **Parodykite pagarbą ir palaikymą**

Aiškiai parodykite, jog gerbiate, suprantate ir palaikote paauglio pasirinkimą. O savo pastebėjimus išsakykite ne kaip baimę ir kritiką. Kad ir kokių pavojų ar problemų atsirastų paauglio gyvenime, stiprus tėvų ir vaikų tarpusavio ryšys yra veiksmingiausias vaistas nuo gyvenimo negandų, sudėtingo elgesio ir didžiosios dalies rūpesčių.

- **Padėkite išbūti su savo jausmais**

Jei pirmoji meilė nuvilia, pažeidžia pasitikėjimą, gali kilti emocinių sunkumų mezgant darnius santykius ateityje. Bet ankstyvi išgyvenimai gali išmokyti, kaip priimti netektį ar nusivylimą. Svarbu ne paneigti jausmus, o padėti dukrai ar sūnui su jais išbūti. Tačiau jeigu skausmas gilus ir nepraeina, būtina kreiptis į specialistą.

Autorė:

Ramunė Liubinaitė

Viešųjų ryšių ir komunikacijos skyriaus vyriausioji specialistė

Kauno mieste, Kauno ir Marijampolės apskrityse

